

Posudek oponenta na diplomní práci

Marek Čermák

***Heideggerovo zpracování motivů naladění, nálad a afektů
Nuda jako specifická naladěnost pobytu***

(FHS UK, 2014)

Záměr práce:

Tématem předložené práce je problematika nálad a naladěnosti u M. Heideggera, a to z jeho textů *Bytí a čas* a *Základní pojmy metafysiky*. Avizovaným záměrem je sledovat naladěnost ohledně jejich bytostných rysů a celkové role v existenciální analytice pobytu. Cílem práce pak je ukázat, jak naladěnost určuje bytí pobytu ve vztahu k jsoucnu v celku a jak v tomto určujícím způsobu zjevuje možnosti a meze pobytu chápaného jako „bytí tu“. Při naplňování záměru se pak v práci především sledují Heideggerovy analýzy strachu a úzkosti z *Bytí a času* a dlouhé chvíle ze *Základních problémů fenomenologie*.

Komentář:

Předně bych chtěl komisi ještě před uváděním konkrétních komentářů a výhrad dát ke zvážení nakolik předložená práce naplňuje očekávání spojené s úrovní a rozsahem magisterské práce. Práce je vypracována na základě dvou Heideggerových textů, přičemž nezahrnuje tyto texty celé. Navíc vypracování motivu naladění (naladění, strach, úzkost) z *Bytí a času* autor udělal již v rámci své bakalářské práce, k čemuž nyní ve své magisterské práci přidal vypracování části jednoho dalšího Heideggerova textu (*Základní pojmy fenomenologie*). K posouzení tedy předně je, zda autor na své diplomce odvedl věcně práci odpovídající nároku na magisterský titul.

K celkové povaze práce

Práce má referující charakter bez jakéhokoli pokusu o interpretační rozšíření, analýzu, kritiku či srovnání. V podstatě jde o dva rozsáhlé referáty vybraných částí dvou Heideggerových textů. V závěru, kde by bylo lze očekávat alespoň právě nějaké srovnání obou sledovaných podání motivu naladěnosti (anebo reflexe nějakého posunu), se pouze zrekapituluje předchozí postup a zopakují se základní určení naladěnosti a její role v analytice pobytu. Referování Heideggerových výkladů je sice formulačně uhlazené a bez zjevných zásadních pochybení, nicméně tato „bezchybnost“ je dána tím, že Heideggerovy výklady jsou referovány velmi stručně a na té nejjobecnější rovině, v níž jsou formulace práce relativně správné, avšak nepřinášejí žádný interpretační vhled do sledované tematiky a jejích problémů.

Použitá literatura

Uvedený seznam použité literatury jen velmi strohý (8 titulů), přičemž se v práci fakticky využívají dva tituly (*Bytí a čas* a *Základní pojmy fenomenologie*). Ohledně vlastní práce s texty je pak jistá nesystematičnost v tom, že výklady *Bytí a času* se čerpají z českého překladu bez konfrontace s německým textem a výklady *Základních pojmů fenomenologie* se odkazují na německý text, přičemž není jasné, zda autor primárně pracoval jen s německým textem, či přitom (anebo primárně) používal uvedený anglický překlad.

V práci se pak v poznámkách pod čarou objevují další texty (s. 31), které nejsou uvedeny v seznamu použité literatury. Jde ovšem o texty, na které odkazuje Heidegger. Pokud autor práce tyto texty přímo nepoužil sám pro své výklady, nemá smysl je uvádět do odkazu.

Konkrétnější výhrady

V práci se nepřiměřeně používá rozlišování „před“ a „po“ Kehre (s. 6 a jinde). „Kehre“ ovšem není nějaký obrat v Heideggerově myšlení. Ví autor, jaká je role „Kehre“ v myšlení dějin neskrytosti bytí?

Úvodní nastínění toho, jak je v tradici podceňována role naladění (s. 6), by si přeci jen vyžádalo podrobnější obeznámení s tímto motivem a nespolehat se ve výkladu jen na kusé Heideggerovy poznámky k této problematice.

Není jasné kritérium, podle kterého se používají citace přímo v textu práce (např. 6–7).

Pro uchopení role naladění v *Bytí a čase* je nezbytné vidět souvislost s pojetím fenomenologie fundamentální ontologie. To autor nechal zcela stranou, stejně jako metodické vymezení postupu přednášek *Základní pojmy metafysiky*. Už na srovnání těchto metodických východisek bychom mohli uvažovat o určitých posunech v Heideggerově myšlení, a to znamená i v roli motivu naladění.

Výklad motivu „tu“ (resp. „bytí tu“) je značně zjednodušený a nepřiměřený (s. 10).

Jaký je na s. 15 rozdíl mezi druhým a třetím bytostným určením naladění podle *Bytí a času* v § 29? Ve výkladu práce to není zřejmé.

Při sledování role naladění v *Bytí a čase* chybí pro její komplexní uchopení důležitá provázanost s rozuměním (Seinkönnen), výkladem a řečí. Dále pak chybí souvislost s analýzou konečnosti a autenticity, v níž naladění úzkosti hraje klíčovou roli.

Cituji: „Explicace úzkosti v *Bytí a času* v zásadě odpovídá jejímu pojednání v přednášce *Co je metafyzika*.“ (s. 22) No to je právě otázka. Proč se v *Bytí a čase* neobjevuje motiv jsoucná vcelku? Co tento motiv v přednášce *Co je metafyzika?* přináší nového oproti koncepci z *Bytí a času*?

Výklad motivu „Grundstimmungen“ v přednáškách *Základní pojmy metafysiky* je veden jinak (s. 24), než motiv základního naladění v *Bytí a čase*. Nejde už o ontickou či ontologickou význačnost v rámci existenciální analytiky, nýbrž jde o dějinně základní naladění, protože se v nich odkrývá vláda jsoucná vcelku. Doporučuji více dbát na rozdíly ve výkladech než na podobnosti.

Vůbec při uvedení motivu „Grundstimmungen“ chybí výklad souvislosti s „Grundbegriffē“. To je součást metodického rozvrhu, který je jiný než v *Bytí a čase*.

Referovaná Heideggerova kritika filosofie kultury zbytečně odvádí od ústředního tématu práce. Navíc se na tom ukazuje právě referující povaha práce. Autor z určitého vybraného úseku zreferoval v již zmíněné obecnosti vše bez rozlišení podstatného a podružného pro ústřední téma práce.

Pro sledování a plné zprůhlednění souvislosti mezi nudou, resp. dlouhou chvílí a časem by bylo zapotřebí zohlednit ekstático-horizontální časovost a to v plném podání, jak je předvedena v *Bytí a čase* či v přednáškách *Základní problémy fenomenologie*. Zohlednění a interpretace této souvislosti přitom mohly být skutečně přínosným cílem práce. To však práce nechala zcela stranou a o časovosti v souvislosti s naladěním se nedozvídáme v podstatě nic

(byť se už v *Bytí a čase* explicitně nabízí sledování role naladění v ustavování ekstatické časovosti).

Je překlad slova „bannt“ jako „okouzlovat“ (s. 63 n.) přiměřený? Co to znamená v daném kontextu strukturně?

Závěr přináší jen krátké resumé hlavních motivů a určení. Chybí jakýkoli pokus o srovnání motivu naladění mezi *Bytí a časem* a *Základními pojmy fenomenologie*, resp. sledování nějakého posunu. Témata by se přitom nabízela: bytí – jsooucnost v celku; úzkost – nuda/úzkost – nuda/dlouhá chvíle; nic – prázdnota ad.

Celkové hodnocení:

Nechávám na společném posouzení komise, zda předložený text naplňuje požadavky magisterské práce na katedře *Obecné antropologie*. Pokud ano, navrhuji hodnocení za tři.

V Těptíně 3. září 2014

Mgr. Jaroslav Novotný, Ph.D.